QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍ STATISTIKA BASQARMASÍ

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNDA USAQLAP HÁM KÓTERE SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ

Dáslepki maǵlıwmat
2024-jıl yanvar-dekabr

Sırtqı ekonomikalıq baylanıs hám sawda statistika bólimi
Тел. 61-222-67-45

USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ

Statistikalıq maǵlıwmatlar jámiyette ámelge asırılıp atırǵan sociallıq-ekonomikalıq hádiyse hám processlerdi xarakteristikalaw hám basqarıwdıń eń áhmiyetli quralı esaplanadı. Házirgi waqıtta joqarı sapalı statistikalıq maǵlıwmatlardan paydalanbastan mámleket siyasatında durıs basqarıw qararların qabıllaw imkansız. Solar qatarında sawda statistikası kórsetkishlerin júzege keltiriw de áhmiyetli esaplanadı. Sol qatarda, kótere sawda hám usaqlap satıw sawdası hámde ulıwmalıq awqatlanıw kárxanaları sawda aylanısı statistikalıq kórsetkishi usılar qatarınan orın iyeleydi.

Usaqlap satıw tovar aylanısınıń ósiw pátleri , % te

2025-jıl 1-yanvar jaǵdayında usaqlap satıw tovar aylanısında sawda alıp barıp atırǵan sawda kárxanaları sanı **4 589** den ibarat bolıp, sodan iri kárxanalardıń sanı **75** dana, kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı **4 514** dananı quraydı.

Sol qatarda, sawda tarawında yuridikalıq shaxs payda etpey turıp sawda alıp barıp atırǵan JTI ler hám (fizikalıq shaxslardıń) gúzetiwleri arqalı jıynalǵan maǵlıwmatlar, usaqlap satıw tovar aylanısı kórsetkishlerine kiritilgen.

Usaqlap satıw tovar aylanısı – sawda tarawında juwmaqlawshı tutınıw ushın xalıqqa tovarlardı danalap yáki kóp bolmaǵan muǵdarlarda naq pulǵa (bank kartaları arqalı) satıwdı kózde tutatuǵın taraw.

USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR, KISHI BIZNES BIZNES HÁM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIŃ KÓLEMI HÁM ÓSIW PÁTLERI

Joqarıda atap ótilgen isbilermenlik subyektleri is ilajları nátiyjesinde, 2024-jıldıń yanvar-dekabr aylarında respublikanıń usaqlap satıw tovar aylanısı **13 683,7** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda **108,3** % ke jetti.

Atap aytqanda, iri kárxanalardıń tovar aylanısı **369,5** mlrd. somdı (ósiw páti **98,4** %), kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń tovar aylanısı **13 314,2** mlrd. somdı (ósiw páti **108,6** %), usıdan shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **1 644,7** mlrd. somdı (ósiw páti **113,4** %) quradı.

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	**13 683,7**	**108,3**
Nókis qalası	3 494,5	108,4
rayonlar:	-	
Ámiwdárya	903,7	112,0
Beruniy	1 035,1	108,7
Bozataw	50,1	108,1
Qaraózek	361,3	105,7
Kegeyli	306,0	105,2
Qońırat	889,9	109,1
Qanlıkól	322,8	109,1
Moynaq	126,5	111,0
Nókis	276,1	109,0
Taqiyatas	304,6	103,2
Taxtakópir	319,8	110,1
Tórtkúl	1 786,6	107,6
Xojeli	1 170,6	106,4
Shımbay	595,2	111,0
Shomanay	252,4	107,1
Ellikqala	800,3	109,4

2024-jıldıń yanvar-dekabr aylarında, 2023-jıldıń yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda respublikanıń Ámiwdárya (**112,0** %), Shımbay (**111,0** %), Moynaq (**111,0** %) rayonları hám Nókis qalasında (**108,4** %) usaqlap satıw tovar aylanısında úlesi joqarı boldı.

AYMAQLAR KESIMINDE USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ HÁM ÚLESI

Úlesi, procentte

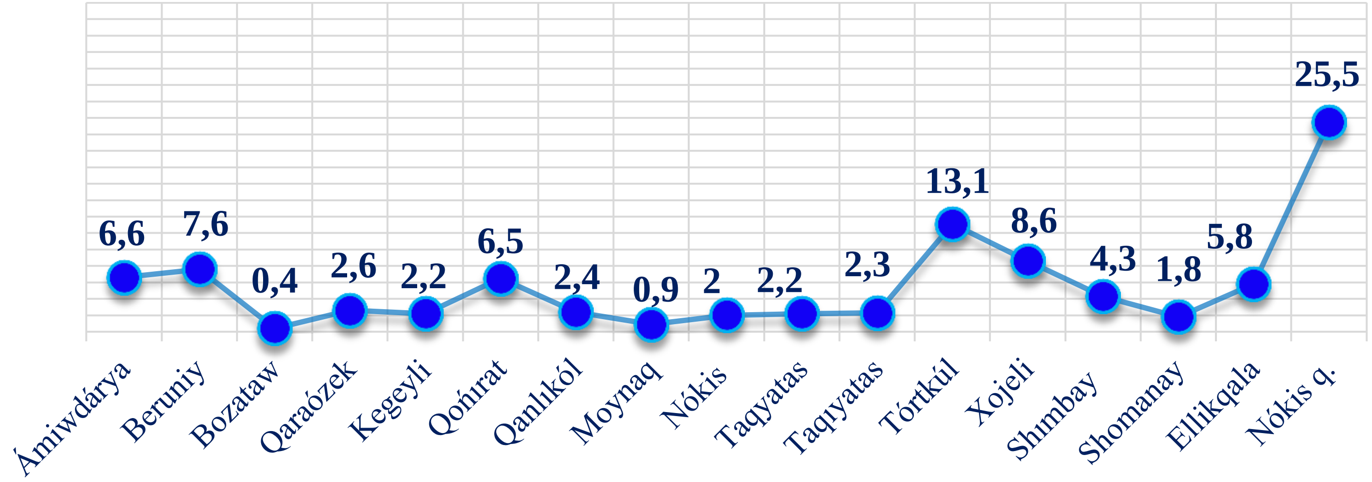

Respublika usaqlap satıw tovar aylanısında eń joqarı úlesti Nókis qalası 25,5 % penen 3 494,5 mlrd. somdı quradı.

Respublika usaqlap satıw tovar aylanısında eń tómen úlesti bolsa, Bozataw rayonı 0,4 % penen 50,1 mlrd. somdı quradı.

2023-jıldıń mas dawirine salıstırǵanda, usaqlap satıw tovar aylanısında bárshe aymaqlarında ósiw páti gúzetildi.

Kólemi, mlrd. som

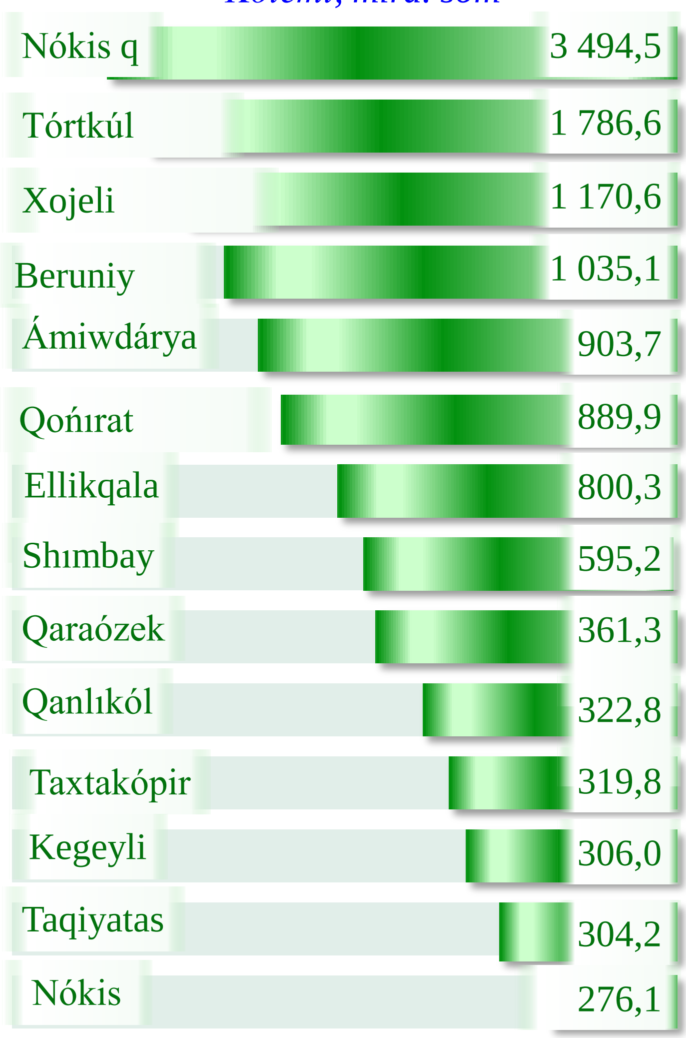

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik kárxanalarınıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar *(procentte)*

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń usaqlap satıw tovar aylanısı kólemi statistikalıq esap-kitaplarǵa qaraǵanda, **13 314,2 mlrd**. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda **8,6 %** ke kóbeydi. Respublika kóleminde bul sektordıń jámi usaqlap satıw tovar aylanısındaǵı úlesi **97,3 %** ti quradı.

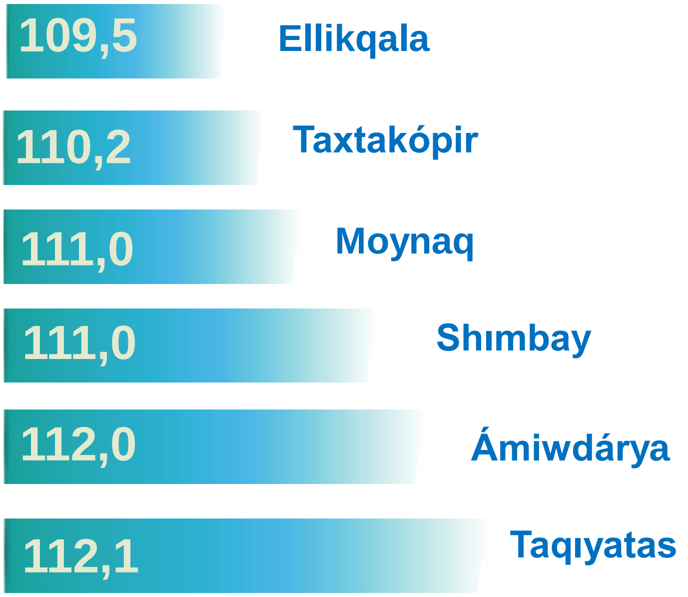

Iri kárxanalardıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar *(procentte)*

Usaqlap satıw tovar aylanısı quramında iri kárxanalardıń tovar aylanısı kólemi, 2023-jıldıń yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda **98,4 %** ke ósti hám **369,5 mlrd**. somdı quradı. Bul ulıwma sawda kólemniń **2,7%** úlesine tuwrı keldi.

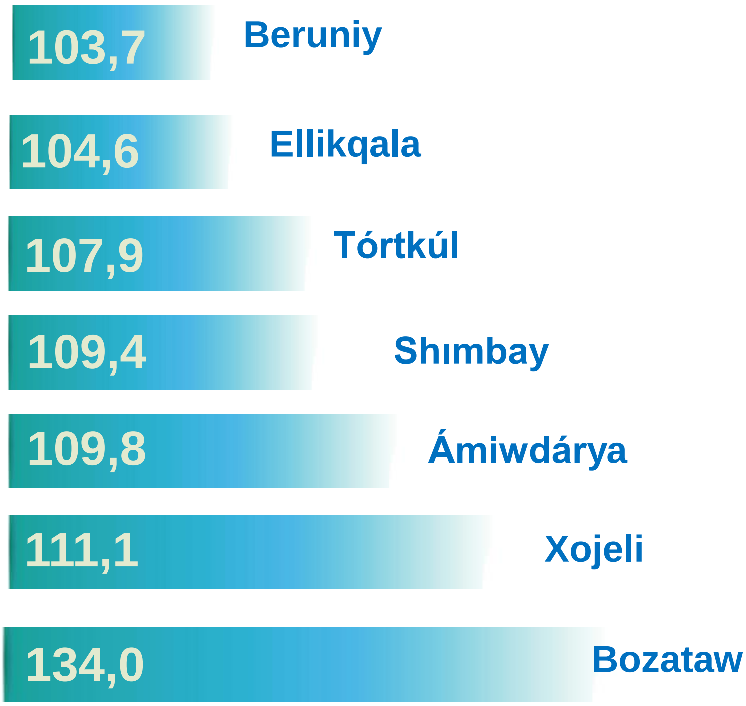

USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR, KISHI BIZNES HÁM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIŃ AYMAQLAR KESIMINDEGI ÚLESI,

(procentte)

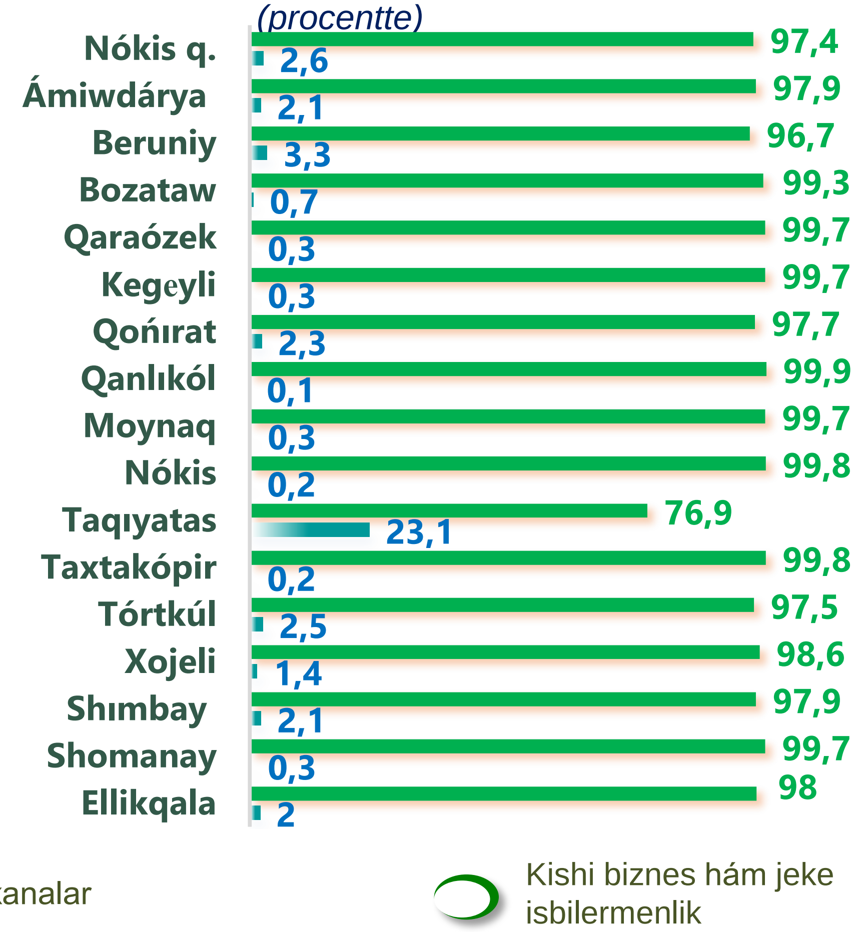

Analiz nátiyjelerine tiykar usaqlap satıw tovar aylanısındağı kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń úlesi boyınsha Qaraózek (**99,7 %**), Nókis (**99,8 %**) hám Qanlıkól (**99,9%**) rayonları jetekshilik etpekte. Usaqlap satıw tovar aylanısı quramındağı iri kárxanalardıń úlesi **2,7%** ti qurap, eń joqarı úles Taqıyatas (**23,1 %**), Beruniy (**3,3 %**), Nókis qalası (**2,6 %**) hám Tórtkúl (**2,5 %**) rayonlarında gúzetildi.

Aymaqlar kesimindegi maǵlıwmat,
mıń somda

Nókis qalası	10 220,8
Ámiwdárya	4 225,0
Beruniy	4 998,1
Bozataw	2 287,5
Qaraózek	6 628,9
Kegeyli	4 074,9
Qońırat	6 514,9
Qanlıkól	5 966,6
Moynaq	3 743,8
Nókis	5 076,0
Taqıyatas	3 950,3
Taxtakópir	8 221,6
Tórtkúl	7 747,6
Xojeli	9 046,6
Shımbay	5 126,8
Shomanay	4 328,7
Ellikqala	4 639,5

2024-jıldıń yanvar-dekabr ayları jaǵdayına ortasha xalıqtıń jan basına usaqlap satıw tovar aylanısı **6 786,9** mıń. somdı (2023-jıldıń yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda **106,9** %) quradı. Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Nókis qalası (10 220,8 mıń som), Xojeli (9 046,6 mıń som) hám Taxtakópir (8 221,6 mıń som) rayonları esabına tuwrı keldi.

Ishki sawda kórsetkishlerin payda etiwde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı da esaplandı. Buǵan diyqan (azıq-awqat) bazarı hámde sharwa malları, quslar hám basqa haywanlar bazarında fizikalıq shaxslar tárepinen ámelge asırılǵan sawda kólemleri kiredi. Shólkemlespegen sawda quramına fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri esapqa alınadı.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw páti (2024- jıl yanvar-dekabr), *procentte*

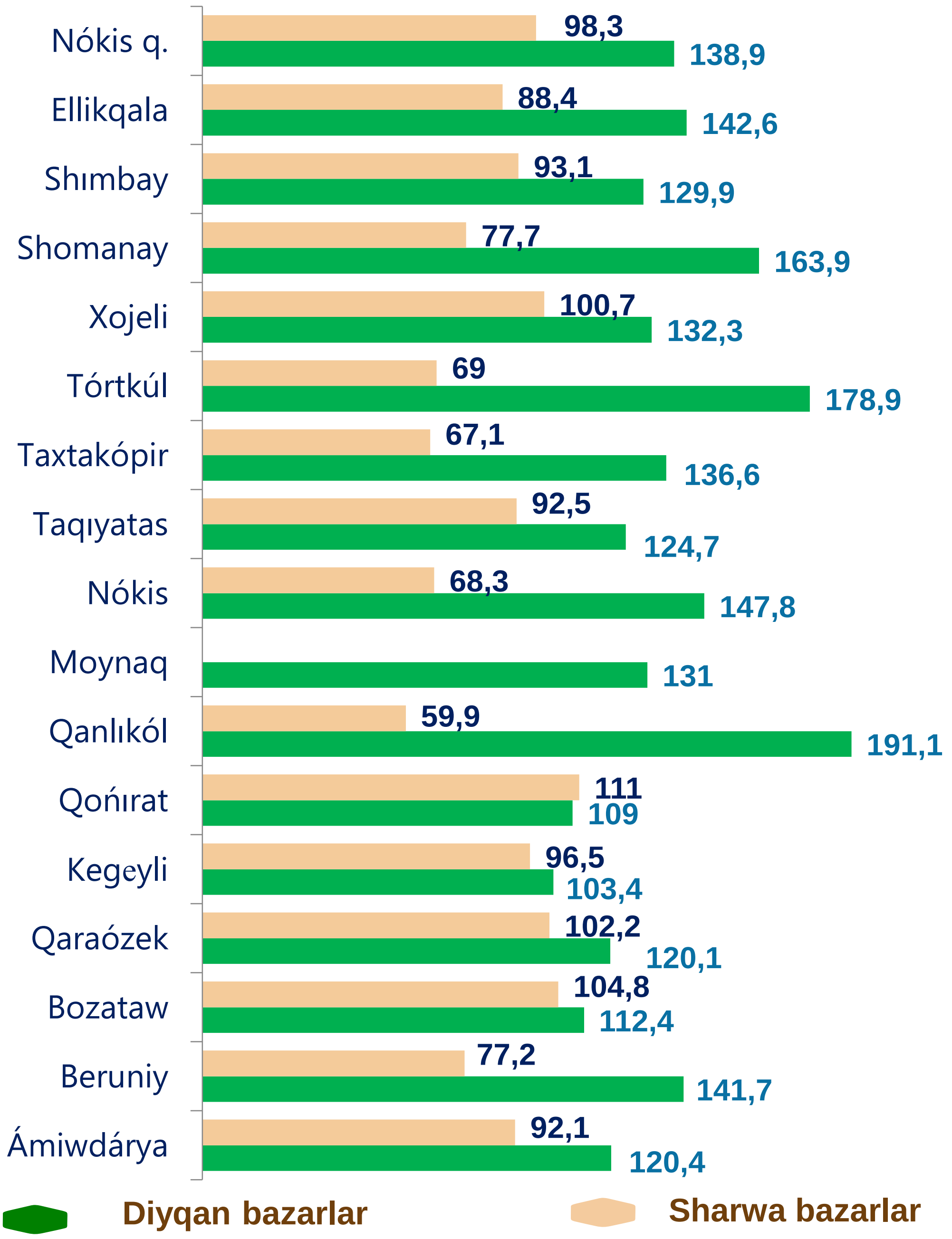

Diyqan (azıq-awqat) bazarı – keń túrdegi awıl xojalıǵı azıq-awqat ónimleriniń hám onı qayta islewden alınatuǵın ónimlerdiń sawda prilavka, sawda orınları, turaqlı sawda orınları (sol qatarda sawda pavilonları, kiyoskaları)nan paydalanǵan jaǵdayda usaqlap satıwdı júzege keltiretuǵın turaqlı yamasa waqtınsha ámel etiwshi múlkli kompleks esaplanadı

	Jámi, mlrd. som	2023-jıl yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	**1 644,7**	**113,4**
Nókis qalası	245,7	125,7
rayonlar:		
Ámiwdárya	133,3	106,9
Beruniy	122,8	106,4
Bozataw	36,0	109,5
Qaraózek	64,4	112,2
Kegeyli	93,0	107,0
Qońırat	133,1	110,4
Qanlıkól	67,0	106,0
Moynaq	20,5	105,4
Nókis	85,1	107,6
Taqıyatas	46,5	112,3
Taxtakópir	55,6	102,4
Tórtkúl	210,7	118,5
Xojeli	101,0	120,1
Shımbay	128,1	120,9
Shomanay	37,8	107,7
Ellikqala	64,2	114,1

** – xojalıq júrgiziwshi subyektler hám jeke tártiptegi isbilermenler (JTI) di qospaǵan jaǵdayda ;*

–fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri hám sharwa (quslar) malları satılıwı esapqa alınǵan.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw páti, *procentte*

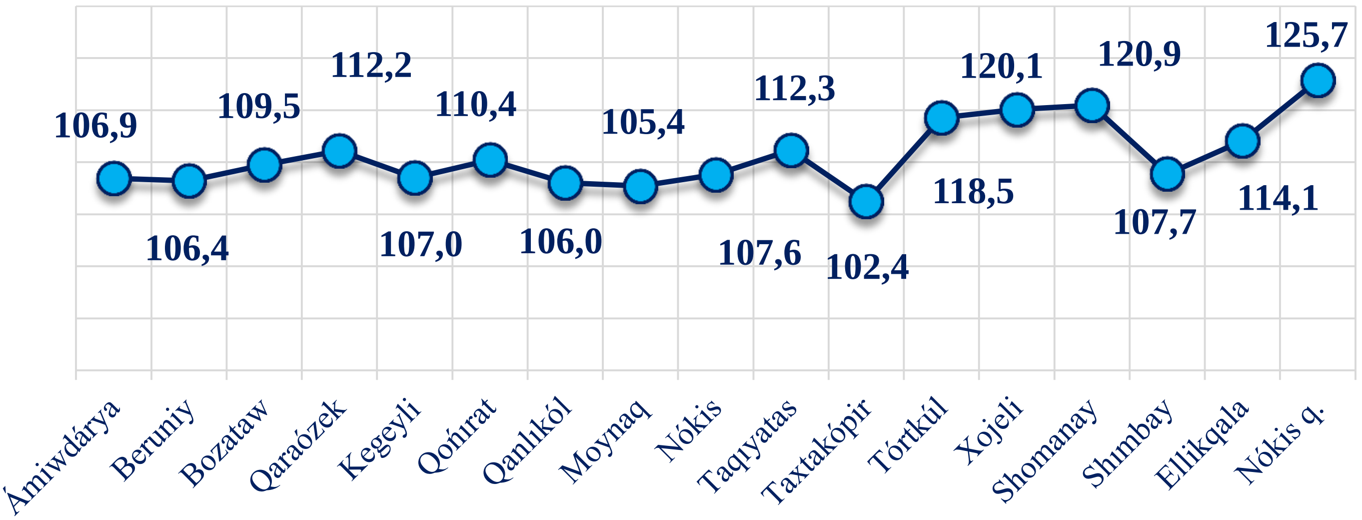

Qala hám rayonlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı kólemi *(mlrd. som)*

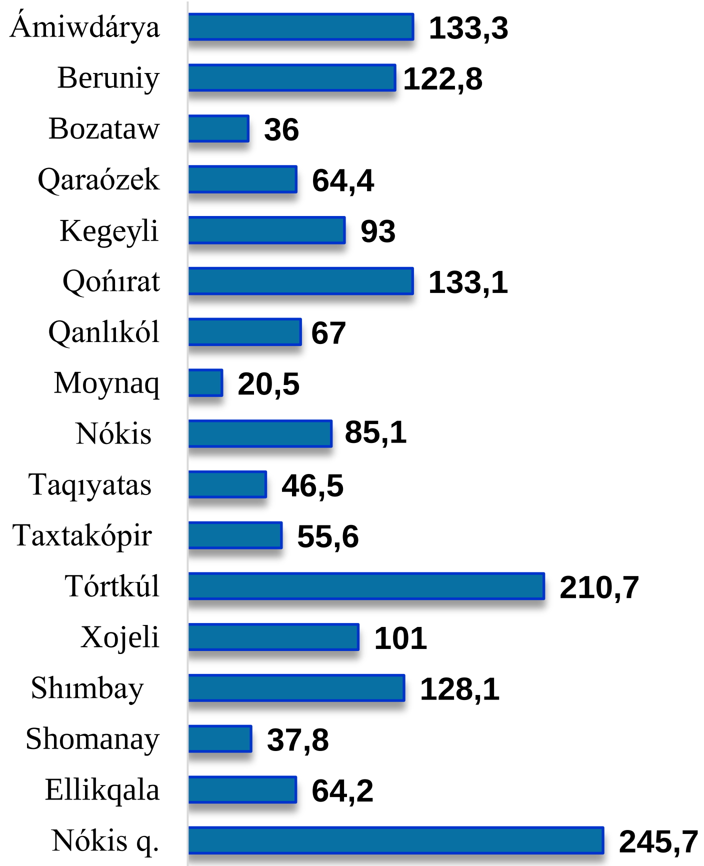

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-dekabr aylarında shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **1 644,7** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda **113,4** % ti quradı. Sol qatarda, 12 bazar hám 12 bazar (sharwa) (aylıq) gúzetiwleri maǵlıwmatlarına tiykarlanıp, diyqan bazarlarda sawda tarawı menen shuǵıllanatuǵın fizikalıq shaxslardıń úy xojalıqlarında jetistirgen ónimlerin satıw kólemi **1 118,4** mlrd. somdı (**135,9** %), sharwa malları hám quslar satıwshı fizikalıq shaxslardıń sawda aylanısı kólemi **526,3** mlrd somdı (**83,9** %) ti quraydı

2024-jıldıń yanvar-dekabr aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan diyqan bazarlarında awıl xojalıǵı ónimlerin satıwshı fizikalıq shaxslardıń tańlanba gúzetiwi ótkizildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **1 118,4** mlrd. somdı quradı. Bunda tiykarǵı úlken kólem jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri sawdasına (**669,5** mlrd. som) tuwrı keldi.

.

Shólkemlespegen sawda aylanısında awıl xojalıǵı ónimleri sawdası kólemi hám úlesi

Jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri

669,5 mlrd. som

59,9 %

Nan hám nan ónimleri

52,9 mlrd. som

4,7 %

Dán ónimleri (másh, lobıya, gúrish hám basqalar)

109,8 mlrd. som

9,8 %

Tawıq góshi

45,2 mlrd. som

4,0 %

Qaqlanǵan awıl xojalıǵı ónimleri (ǵoza, badam, piste hám basqalar)

25,3 mlrd. som

2,3 %

Máyek

42,2 mlrd. som

3,8 %

Dámberiwshiler

28,4 mlrd. som

2,5 %

Sút hám sút ónimleri (sır, brinza,…)

45,3 mlrd. som

4,1 %

Sharwa malları hám quslar ushın hár qıylı jem-ot

31,7 mlrd. som

2,8 %

Duzlanǵan ónimler

32,8 mlrd. som

2,9 %

Gúller, ósimlik hám nálleri (dekorativ hám awıl xojalıǵı)

35,3 mlrd. som

3,2%

Azıq-awqat emes tovarlar

- mlrd. som

- %

2024-jıldıń yanvar-dekabr aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan sharwa(quslar) bazarlarında quslar hám sharwa mallardı satıwshı fizikalıq shaxslar tańlanba gúzetiwi ótkerildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **526,3 mlrd.** somdı quradı. Bunda hár-qıylı jastaǵı qaramallar sawdası **438,2 mlrd.** som,qoy hám eshkiler – **76,4 mlrd.** somdı, atlar – **8,1 mlrd.** somdı, quslar – **3,6 mlrd.** somdı quradı.

Shólkemlespegen sawda aylanısında sharwa malları (quslar) sawdası kólemi hám úlesi

2 jastan úlken bolǵan qara mallar
219,5 mlrd. som
41,7%

1 jastan 2 jasqa shekem bolǵan jas mallar
113,9 mlrd. som
21,6%

1 jasqa shekem bolǵan qaramallar
104,8 mlrd. som
19,9 %

Qoylar
48,2 mlrd. som
9,2 %

Atlar
8,1 mlrd. som
1,5 %

Eshkiler
28,2 mlrd. som
5,3%

Túye tawıq, úyrek, ǵaz
2,4 mlrd. som
0,5 %

Tawıqlar
1,2 mlrd. som
0,2 %

Qoyanlar
- mlrd. som
-%

Quslar
- mlrd. som
-%

2025-jıl 1-yanvar jaǵdayına ulıwma awqatlanıw tarawındaǵı sawda kárxanaları sanı 1 111 dananı qurap, sonnan kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı 1 111 dananı quraydı.

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	**11 288,6**	**110,3**
Nókis qalası	204,0	87,2
rayonlar:		
Ámiwdárya	20,5	105,1
Beruniy	15,7	99,4
Bozataw	1,3	171,9
Qaraózek	11,9	161,3
Kegeyli	4,9	176,3
Qońırat	108,5	177,1
Qanlıkól	5,3	93,1
Moynaq	2,0	261,7
Nókis	4,2	133,0
Taqıyatas	10,6	225,3
Taxtakópir	2,9	118,1
Tórtkúl	29,1	182,9
Xojeli	25,7	119,1
Shımbay	13,2	123,0
Shomanay	2,2	116,6
Ellikqala	10,8	115,1

2024-jıldıń yanvar-dekabr aylarında awqatlanıw kárxanalarınıń sawda aylanısı **11 288,6 mlrd**. somǵa jetti. 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **110,3%** ke kóbeydi. Bunda sawda aylanısınıń **99,9** % úlesi kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleri úlesine tuwrı keldi

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleriniń kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

Aymaqlar kesiminde maǵlıwmat

	Kólem, mlrd. som	Úlesi, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	**2 431,9**	**100,0**
Nókis qalası	1 502,9	61,8
rayonlar:		
Ámiwdárya	35,5	1,5
Beruniy	626,8	25,8
Bozataw	1,7	0,1
Qaraózek	3,2	0,1
Kegeyli	170,3	7,0
Qońırat	3,3	0,1
Qanlıkól	14,7	0,6
Moynaq	1,4	0,1
Nókis	0,2	0,0
Taqıyatas	14,0	0,6
Taxtakópir	4,3	0,2
Tórtkúl	21,8	0,9
Xojeli	6,9	0,3
Shımbay	8,4	0,3
Shomanay	2,6	0,1
Ellikqala	14,1	0,6

Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Nókis qalası (**1 502,9 mlrd.** som), Beruniy (**626,8 mlrd.** som) hám Kegeyli (**170,3** mlrd. som) rayonları úlesine tuwrı kelmekte.

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

(mlrd. som)

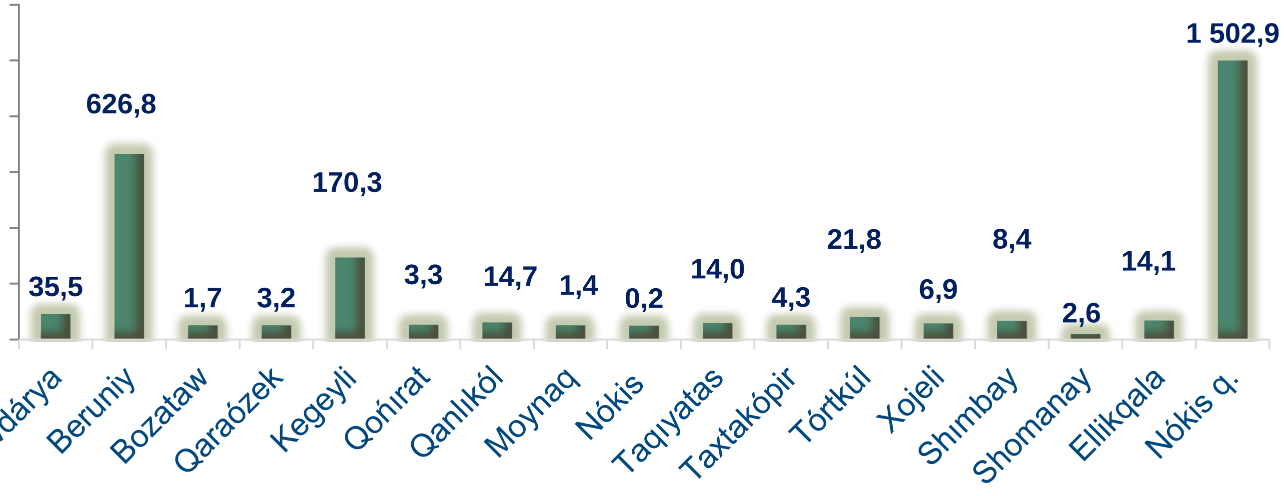

2025-jıl 1-yanvar jaǵdayına avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı (*IFUT-2 45-bólim 45.2 va 45.40.3 kodlarına tısqarı–motorlı transport quralları hám motocikllardı ońlaw hám texnikalıq xızmetler)* **2 431,9 mlrd**. somdı quradı hám ótken jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **95,7 %** ti quradı. Sonday-aq, iri kárxanalar sawda kólemi **805,2 mlrd**. som (ósiw páti- **71,6 %)**, kishi isbilermenlik hám jeke isbilermenlik sawda kólemi – **2 995,5 mlrd.** somdı (ósiw páti – **211,4 %**) quradı.

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw aylanısı ósiw páti, *procentte*

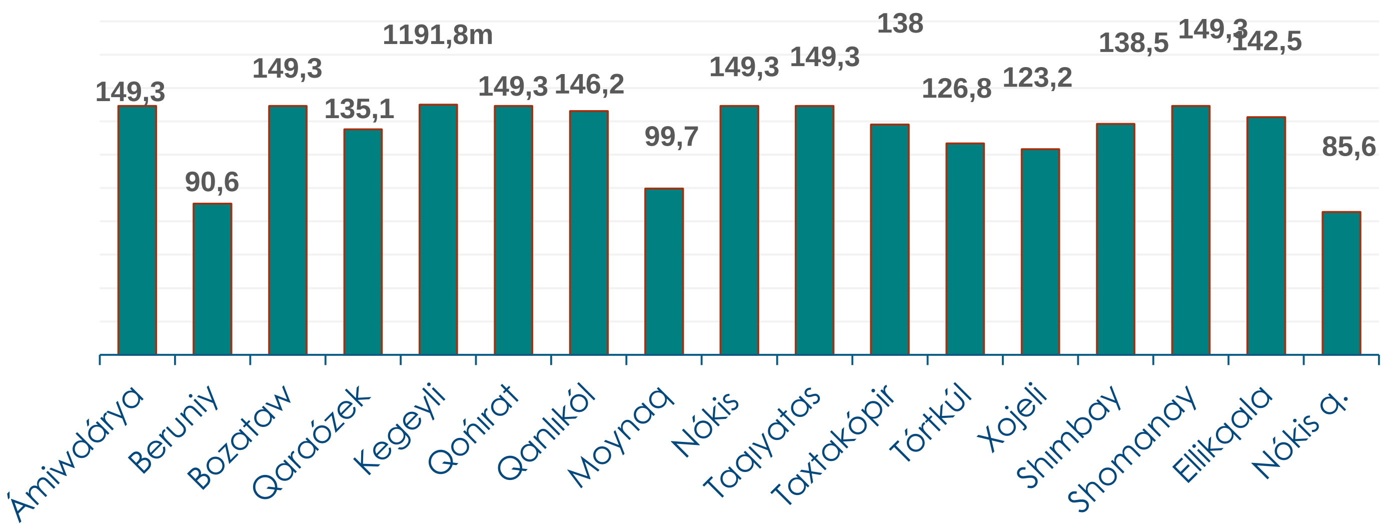

Kótere sawda tovar aylanısı – bul tovarlar ushın haq tólenetuǵın yáki tólenbegenligine qaramastan, qayta satıw maqsetinde satıp alınǵan hám isbilermenlik tarawında paydalanıw yáki óz paydalanıwı (qayta islew) ushın úshinshi tárep shólkemleri hám jeke tártiptegi isbilermenlerge ózgertilmegen jaǵdayda jiberilgen tovarlardıń qunı esaplanadı

Aymaqlar kesiminde kótere sawda tovar aylanısı , *mlrd. somda*

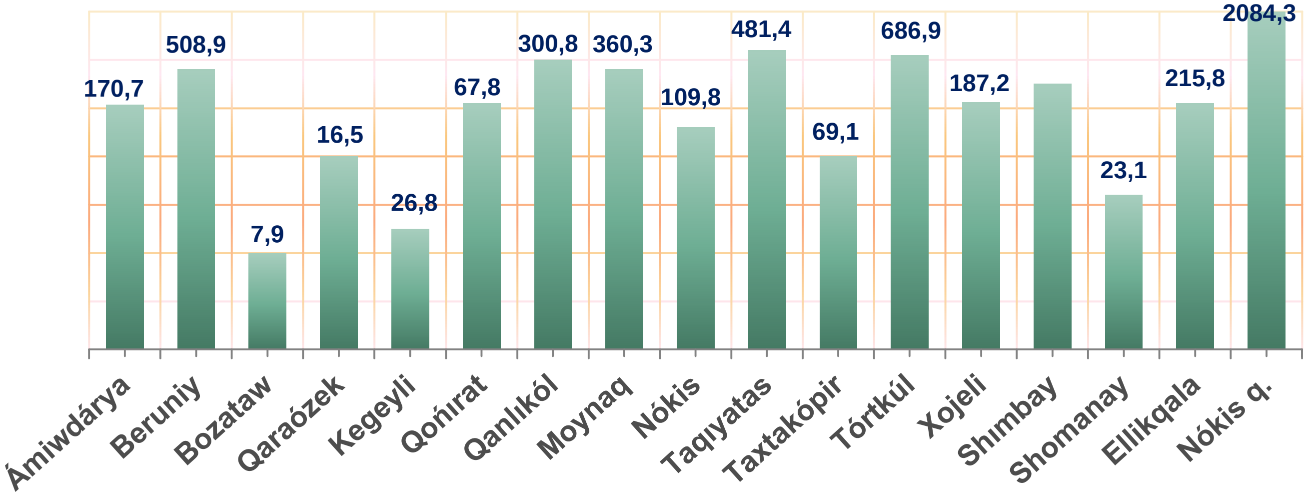

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-dekabr aylarında kótere sawda tovar aylanısı **6 757,0 mlrd**. somdı qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **11,8 %** ti quradi.

Sawda aylanısı úlesi

12,1% — **819,6** mlrd. som — **Iri kárxanalar**

87,9 % — **5 937,4** mlrd. som — **Mikrofirma hám kishi kárxanalar**

Kishi biznes subyektleriniń kótere sawda aylanısındaǵı úlesi statistikalıq esaplarǵa qaraǵanda **5 937,4 mlrd.** somdı qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **106,7 %** ke tuwrı keldi. Respublikada usı sektordıń kótere sawda kólemindegi úlesi **87,9 %** ti quraydı.

KÓTERE SAWDA AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR HÁM KISHI BIZNES SUBYEKTLERINIŃ KÓLEMI HÁM ÓZGERIW PÁTLERI

2025-jıl 1-yanvar jaǵdayına kótere sawda tarawında sawda kárxanaları sanı **1 588** dananı qurap, sodan, iri kárxanalar sanı **6 dananı**, kishi kárxanalar hám mikrofirmalar sanı **1 582** quraydı.

Kótere sawda tovar aylanısında joqarı ósiw pátlerine eń iri kárxanalar Nókis qalasında (**108,0%**) hám Taqıyatas rayonında (**103,4%**) gúzetildi

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-dekabr aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikasi	**6 757,0**	**111,8**
Nókis qalası	2 084,3	107,9
rayonlar:		
Ámiwdárya	207,6	111,1
Beruniy	508,9	106,0
Bozataw	7,9	105,5
Qaraózek	16,5	102,8
Kegeyli	26,8	101,0
Qońırat	67,8	104,1
Qanlıkól	300,8	745,9
Moynaq	360,3	104,8
Nókis	109,8	112,6
Taqıyatas	481,4	103,4
Taxtakópir	69,1	111,3
Tórtkúl	686,9	109,0
Xojeli	187,2	106,4
Shımbay	225,6	107,0
Shomanay	23,1	108,7
Ellikqala	215,8	105,6